

Den anden Betingelse er, at der er Jord til Stede, og den har vi, naar bare man vil erhverve den paa den af mig anførte Maade. Saa skal der Penge til, og der vil jeg nu fremsætte et Tankeeksperiment. Skulde vi ikke prøve at gennemføre en Lovgivning, der gjorde det muligt at rejse 4000 nye, selvstændige Jordbrug om Aaret i 10 Aar, saa vi i Løbet af disse 10 Aar fuldkommen havde omformet det danske Landbrugs Udseende og havde skabt en social Udvikling, der kunde spores indenfor alle Erhverv. Vi havde da sat Arbejder i Gang, og vi havde rejst selvstændige Erhverv. Spørgsmaalet er blot, om man ønsker at fremme Smaabrugsdriften i Danmark i Forhold til Stordriften. Mange har fremsat Regnskaber, der viser, at Stordriften er den mest rentable i det danske Landbrug, og man har hørt Paastande, som gaar imod det mindre Landbrugs Rentabilitet. Jeg vil derfor undersøge dette Forhold lidt nærmere og se, hvilken Betydning en Driftsform som den af mig anførte har for vort Lands økonomiske Stilling ogsaa overfor andre Stater, og jeg tror da, man kan karakterisere Forskellen i ganske faa Ord. Hvad er det, der særkender den store Landbrugsdriftsmaade i Øjeblikket? Det er, at man fører den saa ekstensivt som muligt, benytter alle mulige tekniske Hjælpemidler, som vor Tid frembyder, for at spare det mest mulige menneskelige Arbejde, thi det er jo saa ubehageligt at have med de Mennesker at gøre, fordi de er saa kostbare, Maskinerne arbejder ganske anderledes og uden at gøre Vrøvl, i Regelen da, og dernæst fører man den ogsaa saa ekstensivt som muligt ved, at man gennem Kunstgødning kalder Værdier frem af Jorden ved Hjælp af Planterne, og derved skaffer man sig den store Indtægt af Jorden. Men hvorledes virker denne Driftsform paa Landets Købeevne og paa den sociale Tilstand herhjemme? Jeg kan ikke undlade her at gøre opmærksom paa, at man utvivlsomt ogsaa i det danske Landbrug maa begynde at rette Opmærksomheden paa ikke at fraadse med Udgifterne til den Slags tekniske Hjælpemidler. Jeg ser ikke det lyse alene ved, at man indfører de meget arbejdsbesparende Landbrugsmaskiner, der koster overordentlig store Summer fra Aar til Aar. Hvad koster det i Øjeblikket at høste 1 Tønde Land med Selvbindere i Maskinslitage og Bindegarn? Hvad koster det i Øjeblikket at tærsk 1 Tønde Sæd i Udgifter til Kul og Dampmaskiner,

Bindegarn, Maskinslitage og Forrentning o. s. v.? Det er alt sammen Penge, der gaar ud af Landet hver eneste Øre, medens ikke en eneste Arbejder i Landet tjener en Øre derved. Men dette tjener kun til at forringe den danske Krones Købeevne og gøre den danske Befolkning arbejdsløs. Det er den ene Side af Sagen; og jeg bebrejder ingen, at de gør sig uafhængige ved at indrette sig paa bedst mulige Maade i deres Bedrift. Men det store Landbrug er i en Tid, hvor man trues af Arbejdsløshed og daarlige Valutaforhold og andre Vanskeligheder, en Ulykke for vort Land. Hvad er saa til Gengæld det, der karakteriserer det mindre Jordbrug i Danmark? Det er, at man kan omsætte saa meget som muligt ved at udnytte den menneskelige Arbejdskraft det mest mulige. Man kan ved den intensive Driftsform, den dyriske Produktion og ved stor Omhu med det menneskelige Arbejde skabe Resultater, som gør det muligt, at der kan leve 10 Gange saa mange Mennesker paa samme Areal ved Smaadrift som ved Stordrift. Dernæst: Hvad er det for Værdier, der omsættes? Hvad er det for Driftsmidler, der anvendes? Ja, gaa ud i et mindre Landbrug og spørg, om de der har Driftsmidler, Redskaber eller Maskiner, som ikke er fremstillede indenfor Landets Grænser. Jeg tror, De skal lede længe, inden De finder et eneste. Jeg tillægger det overordentlig stor Betydning og understreger meget stærkt, at dette Spørgsmaal: Er det tilraadeligt at gaa frem ad den Vej, maa besvares bekræftende, idet jeg mener, at alle de andre Sidevirkninger, som jeg her har anført, ogsaa vil være af stor Betydning.

Hvis man vil Vejen, tror jeg ogsaa, det vil være muligt at finde Midlerne. Hvis man nu vilde naa det Resultat af Landbolovgivningen, at man skabte Mulighed for Oprettelse af 40 000 nye Landbrug i Danmark i Løbet af 10 Aar, hvor mange Penge skulde man da bruge til at erhverve Jorden og til at opføre Bygninger til saa kolossal en Mængde Landbrugshjem? Jeg vilde tro, at saadant noget som 600 Mill. Kr. nogenlunde vilde komme til at passe. Det er 60 Mill. Kr. om Aaret i 10 Aar. Kan det virke saa forfærdelig afskrækkende i vor Tid med Pengenes nuværende Værdi? Jeg synes det ikke. For Skatteyderne kan det dog ikke betyde noget, thi Forholdet er dette, at hvis Højesteret ikke godkender — hvad jeg paa ingen Maade kan tro — den Landsretsdom, der i Dag er faldet